

Handläggare
Robert Lundh
Telefon:08-508 33 638

Till
Utbildningsnämnden
2014-04-10

Yttrande över ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklasser, fritidshem och grundskolor

Svar på remiss från Skolinspektionen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss till Skolinspektionen
2. Beslutet justeras omedelbart förklaras omedelbart justerat

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Ann Hellenius
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat sammanlagt 20 ansökningar om godkännande som huvudman för fristående förskoleklass, grundskola och fritidshem från läsåret 2015/2016.

Den prognostiserade kraftiga elevökningen i åldern 6–15 år fram till år 2022 innebär en hög efterfrågan på grundskoleplatser i flera områden i staden. De kommunala skolornas kapacitetsutnyttjande är för närvarande och de närmsta åren högt i innerstadsområdena och i förortsområden med en omfattande nybyggnation. I dessa områden bedöms förutsättningarna för etablering av fristående skolor vara gynnsamma.

Förvaltningen bedömer att årets ansökningar inte medför långtgående negativa ekonomiska, organisatoriska eller pedagogiska konsekvenser för stadens skolväsende enligt gällande lagstiftning.

Förvaltningen vill betona vikten av att kunskap och erfarenheter om kvaliteten i redan befintlig verksamhet beaktas vid beslut om godkännande av utökad verksamhet.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom tillhandahållaravdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen och administrativa avdelningen.

Bakgrund

Ansökan om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola görs till Skolinspektionen. Det är Skolinspektionens uppgift att bedöma om utbildningen ger de kunskaper och färdigheter som skolan ska förmedla. Skolinspektionen ska inte bevilja rätt till bidrag om skolans verksamhet bedöms medföra påtagligt negativa följder för skolväsendet i lägeskommunen (2 kap. 5 § skollagen).

Lägeskommunen ges möjlighet att yttra sig över ansökningarna. Kommunens yttrande ska i första hand innehålla en beskrivning av friskoleetableringens ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för kommunens skolväsende. Beskrivningen ska avse vilka konsekvenser som etableringen kan medföra på sikt, cirka fem år från starten. Staden har valt att yttra sig i ett samordnat remissvar. Stadens remissvar ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 13 april.

Godkännande för att starta en ny fristående skola eller utbildning till läsåret 2015/2016 gäller endast för detta läsår. Om huvudmannen som fått sin ansökan beviljad inte startar verksamheten redan det första läsåret förfaller godkännandet.

Ärendet

Ansökningar om godkännande som huvudman
Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat sammanlagt 19 ansökningar om godkännande som huvudman för fristående förskoleklass, grundskola samt fritidshem läsåret 2015/2016. Majoriteten av ansökningarna, 15 stycken, avser start av ny verksamhet. Två huvudmän önskar utöka befintlig verksamhet med högre årskurser.

Ytterligare två huvudmän ansöker om att få öppna verksamhet i fritidshem vid sin skola. Staden vill påtala att utbildningsnämnden tidigare har återkallat godkännandena för båda dessa huvudmän (se sid 18).

Ingen ansökan avser grundsärskola.

Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 7 064 platser (7 186 inklusive platserna i fritidshem). Huvudmännen önskar starta skolverksamhet i tio av Stockholms 14 stadsdelar.

Etableringsstadsdelar

Bromma	1
Enskede-Årsta	3
Hägersten-Liljeholmen	2
Hässelby-Vällingby	2
Kungsholmen	1
Rinkeby-Kista	3
Skärholmen	1
Spånga-Tensta	1
Södermalm	1
Östermalm	2
Inte uppgett adress	2

Stadens förutsättningar

Organisation av grundskolan i Stockholm

I staden finns under innevarande läsår totalt 146 kommunala grundskolor och 112 fristående grundskolor, vilka har drygt 21 procent av Stockholmseleverna. Av de fristående skolorna har 18 skolor inriktning elever i behov av särskilt stöd. I bilaga 2 framgår samtliga kommunala och fristående grundskolor och deras geografiska placering i staden samt antalet elever per skola.

Följande sammanställning visar att vårterminen 2014 prognostiserades totalt 85 400 Stockholmselever gå i grundskolan och drygt 39 700 i fritidshem.

Antal elever i grundskola vt 2014

Stockholmselever i Stockholms kommunala skolor	64 300
Stockholmselever i kommunal skola i annan kommun	1 150
Stockholmselever i fristående skolor (oavsett kommun)	18 320
Stockholmselever i specialskolor	610
Stockholmselever i internationella skolor	1 020
Totalt Stockholmselever i grundskola	85 400
Elever från andra kommuner i Stockholms skolor	2000

Antal elever i fritidshem vt 2014

Stockholmsbarn i Stockholms kommunala fritidshem	29 550
Stockholmsbarn i kommunalt fritidshem i annan kommun	210
Stockholmsbarn i fristående fritidshem (oavsett kommun)	6 980
Totalt Stockholmsbarn i fritidshem	39 740
Barn från andra kommuner i Stockholms fritidshem	300

Källa: Utbildningsförvaltningens verksamhetsplan 2014

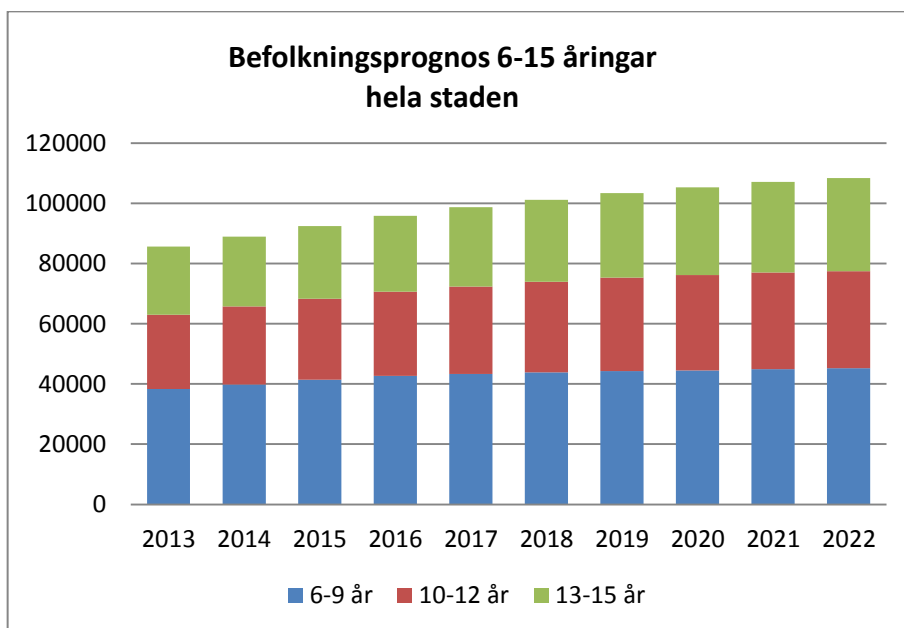
Befolkningsprognos 2013 - 2022

Stockholms stad växer och antalet elever i grundskolan beräknas under hela prognosperioden fram till 2022 öka med 22 700 barn. Det är en minskning från föregående års prognos vilken beräknade ökningen till 24 300 barn.

Uppdelat i olika åldrar ser den prognostiserade ökningen fram till 2022 ut på detta sätt:

- 6 - 9 år 6 900 barn
- 10 - 12 år 7 600 barn
- 13 - 15 år 8 300 barn

Ökningstakten beräknas avta mot slutet av prognosperioden speciellt i de lägre åldrarna, se nedanstående diagram.

Källa: Sweco juni 2013

Elevströmmar¹

Inom Stockholms stad går en stor del av eleverna i andra skolor än den närmast hemmet.

Barn i förskoleklass till årskurs 3 går oftast i skola i sitt boendeområde. Från årskurs 4 ökar andelen elever som pendlar ut från sitt stadsdelsområde i framförallt söderförort. Utvecklingen förstärks i de högre årskurserna. Under årskurs 7–9 går 65 procent av eleverna i söderförort inom sitt eget bostadsområde. Detta kan jämföras med att cirka 80 procent av eleverna i samma ålder i innerstaden går i

skolan inom sitt boendeområde. Motsvarande andel bland eleverna i västerförort är kring 75 procent.

Under åren 2005 – 2011 var detta mönster relativt stabilt. Siffrorna från Swecos rapport sträcker sig fram till 2011, men utbildningsförvaltningen kan med egna data konstatera att inga större förändringar skett under 2012 – 2013.

Det är tydligt att tunnelbanans sträckning utnyttjas av eleverna vid val av skola. Exempelvis pendlar eleverna från Rinkeby–Kista, där det finns tunnelbana, i högre utsträckning än eleverna från Spånga–Tensta, där man har pendeltåg. Elever i Hässelby–Vällingby, där tunnelbanan sträcker sig genom Bromma, väljer ofta skolor i Bromma medan Rinkeby–Kistas elever oftare går i skolor i innerstaden.

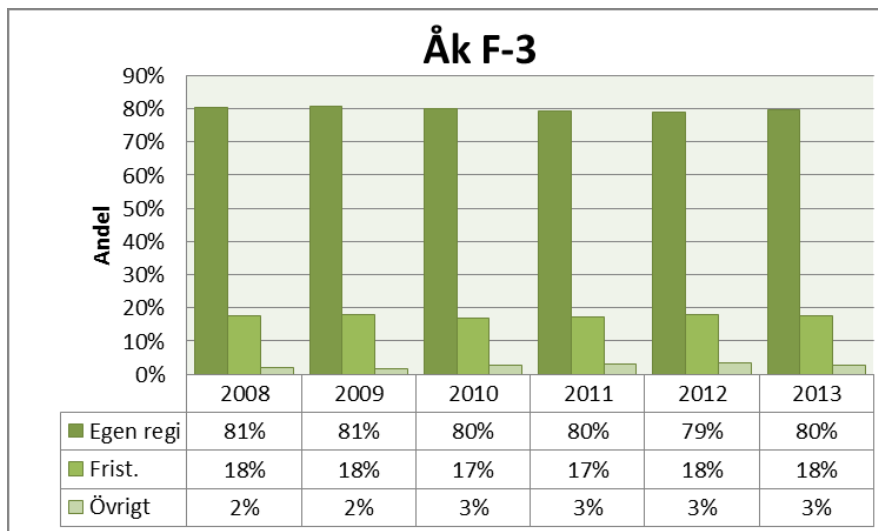
Ytterligare en faktor som påverkar pendlingen är skolans geografiska läge. Skolor som ligger relativt isolerade har fler av närområdets elever i den egna skolan.

Skillnader i val av huvudman mellan elever i olika årskurser

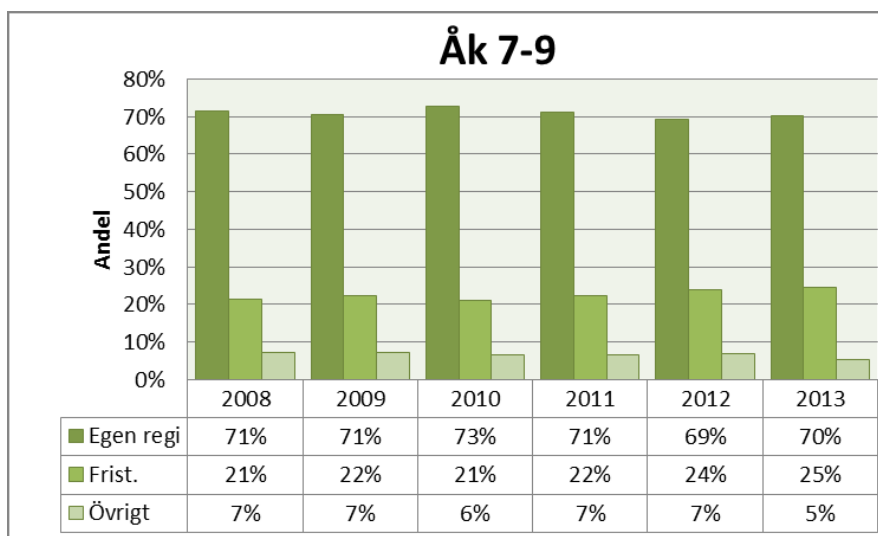
Andelen elever ökar i de fristående grundskolornas samtliga stadier. Det finns skillnader i andel elever i fristående skolor och i egen regi beroende på elevens ålder, där de lägre åldrarna har högre andel elever i kommunal skola än vad de högre åldrarna har. Detta illustreras i följande två tabeller.

Det är troligt att utvecklingen med en högre andel äldre än yngre elever i fristående grundskolor kommer att fortsätta och till och med förstärkas i takt med att det blir svårare att hitta lediga lokaler för skoländamål i närområdet.

Noterbart är att fördelningen mellan fristående och egen regi har stora geografiska skillnader. I Älvsjö går exempelvis endast 14 procent av eleverna i F–9 till fristående skolor. Motsvarande andel för Östermalm är 44 procent.

Källa: Utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan 2015-2017

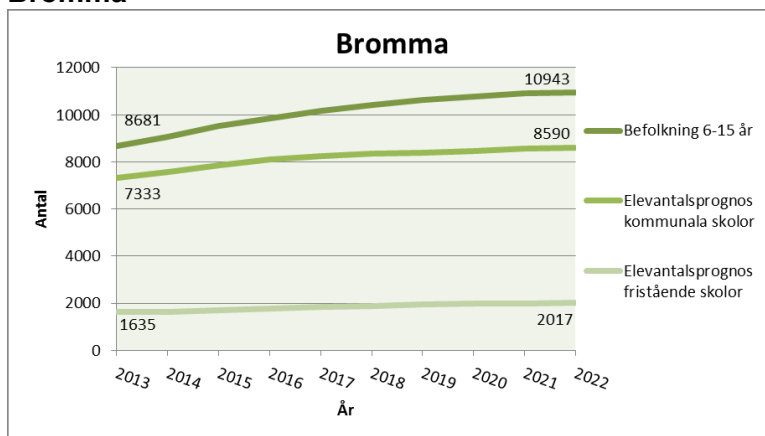

Källa: Utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan 2015-2017

Befolknings- och elevantalsprognoser och kommunala skolors elevkapacitet redovisat per stadsdel

Följande redogörelse avseende den prognostiserade elevantalsutvecklingen i de olika stadsdelarna är utdrag från utbildningsförvaltningens senaste lokalförsörjningsplan. Planeringsperioden sträcker sig över åren 2015 till 2017 men förhåller sig även till elevantalutvecklingen fram till 2022. Alla prognoser för fristående grundskolor avser endast Stockholmselever.

Bromma

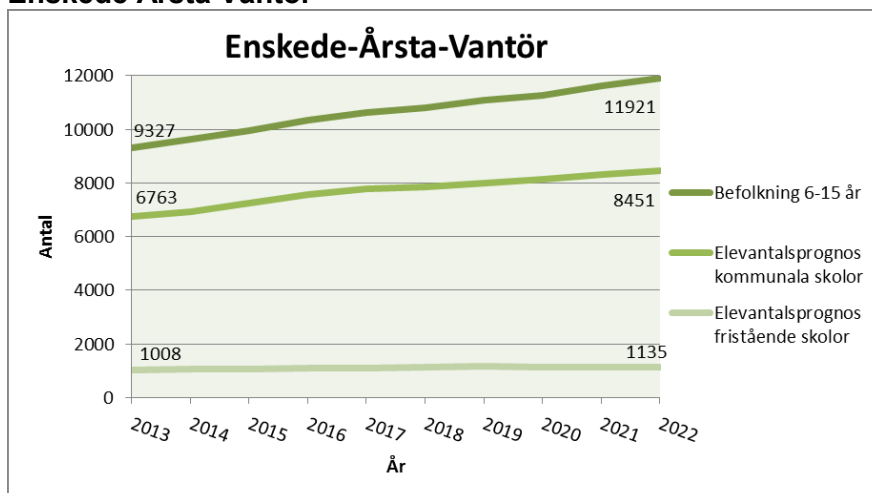
I Bromma förväntas antalet barn i åldrarna 6–15 år att öka kraftigt med cirka 2 200 barn fram till år 2022. Detta beror till stor del på större befolkningsökningar i Beckomberga, Blackeberg och Mariehäll till följd av nybyggnation.

Under planeringsperioden 2015–2017 prognostiseras elevantalet öka med 378 elever i årskurs F–9.

Kapacitet

Till hösten öppnar Mariehällsskolan i Mariehäll. Det är en F–6-skola med plats för ca 760 elever när hela skolan används som skola. Initialt används del av skolan som förskola.

Enskede Årsta Vantör

Enskede-Årsta-Vantörs befolkning i åldrarna 6–15 år förväntas öka med cirka 2 500 till år 2022. Nybyggnation kring Årsta och Årstafältet ligger främst till grund för denna ökning. Framtida exploatering vid det gamla slakthusområdet i Johanneshov

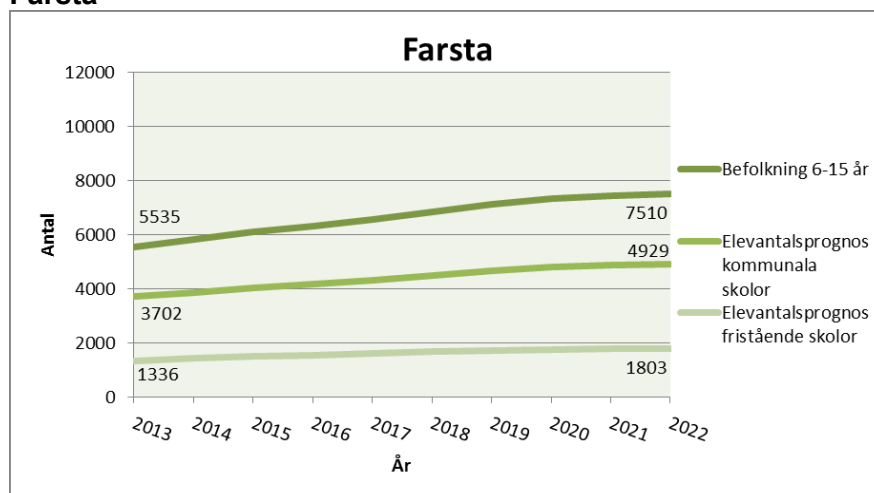
förväntas leda till ett visst tillskott av elever som inte ingår i elevprognosen.

Under planeringsperioden 2015–2017 prognostiseras elevantalet öka med 527 elever i årskurs F–9.

Kapacitet

Under planeringsperioden har området, sett i sin helhet, tillräckligt med lokalkapacitet. Det överskott som finns i Vantör kan på grund av olika barriärer och avstånd inte för varken Årstas eller Enskedes behov.

Farsta

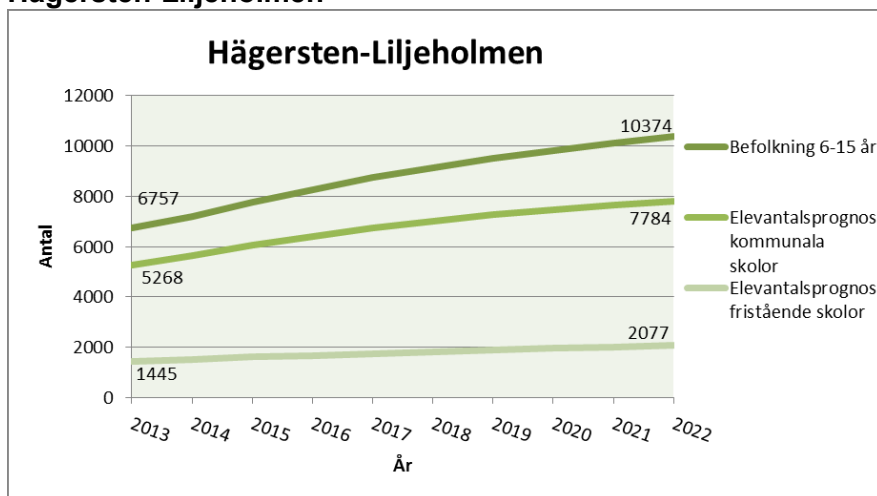
Befolkningen i stadsdelsnämndsområdet förväntas öka med cirka 2 000 personer i åldrarna 6–15 år fram till år 2022. Störst ökning sker i Sköndal, men även de centralare delarna av Farsta och Farsta strand förväntas öka till följd av nybyggnation. Viss ökning sker även i Gubbängen.

Under planeringsperioden 2015–2017 prognostiseras elevantalet öka med 279 elever i årskurs F–9.

Kapacitet

Under planeringsperioden har Farsta, sett i sin helhet, gott om lokalkapacitet. Det som gör att området ändå får en ansträngd lokalsituation är att kapacitetstillgången inte är jämnt fördelad och att det underskott som finns är koncentrerat till Sköndal, där förvaltningen sedan tidigare har inriktningsbeslut för utbyggnad.

Hägersten-Liljeholmen

Hägersten-Liljeholmen står inför en mycket kraftig ökning av antalet elever. Fram till och med år 2022 beräknas en elevökning om drygt 2 500 elever, vilket motsvarar en ökning på 50 procent från dagens elevantal. Enbart under planeringsperioden 2015–2017 förväntas en ökning med 688 elever. Flest antal elever bedöms komma att gå i de lägre årskurserna.

Den kraftiga elevantalsökningen kan härledas till den omfattande bostadsbyggnationen som sker i stadsdelsnämndsområdet. En stor del av nybyggnationen tillkommer i de norra delarna, kring Årstadal och Liljeholmen. Stor bostadsbyggnation sker även i Västertorp samt kring Telefonplan/Midsommarkransen och Fruängen.

Kapacitet

Den befintliga lokalkapaciteten utnyttjas väl vilket innebär att möjligheterna till omstruktureringar i befintligt lokalbestånd är begränsade.

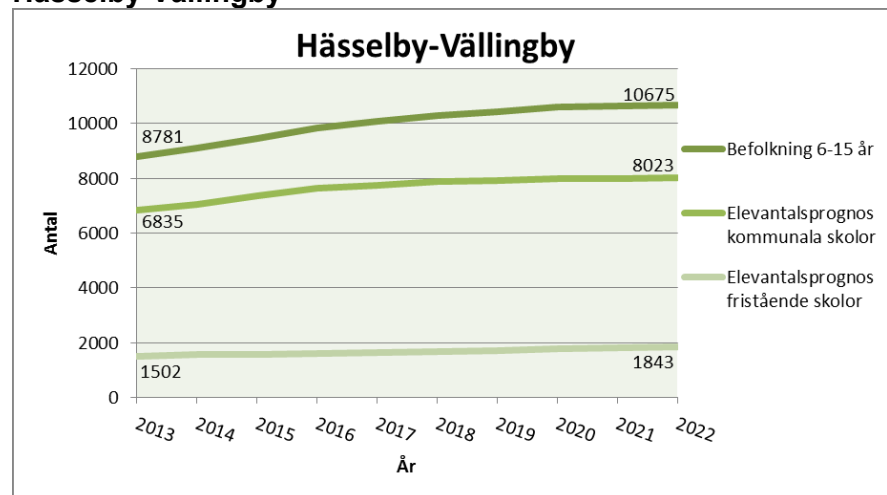
Liljeholmen och Gröndal har en stor kapacitetsbrist. Förvaltningens hittillsvarande arbete har handlat om att tillgodose de närmste årens behov och då särskilt i Årstadal.

För att tillgodose en del av de långsiktiga behoven pågår detaljplanearbete för två nya skolor: dels vid sjön Trekanten och dels i Årstaberg.

En ny skola startar till hösten 2014 i området, Sjöviksskolan i Årstadal. Skolan kommer att starta i paviljonger för att sedan flytta in i den nya skolan i Årstaberg, när den är färdigställd.

Även i Midsommarkransen/Telefonplan startar hösten 2014 en ny grundskola, Midsommarkransens grundskola, som etableras i befintliga lokaler i Midsommarkransens gymnasium (f.d. Brännkyrka gymnasium). Skolan kommer att starta i dessa lokaler, för att sedan flytta in i den nya skolan vid Trekanten, när den är klar.

Hässelby-Vällingby

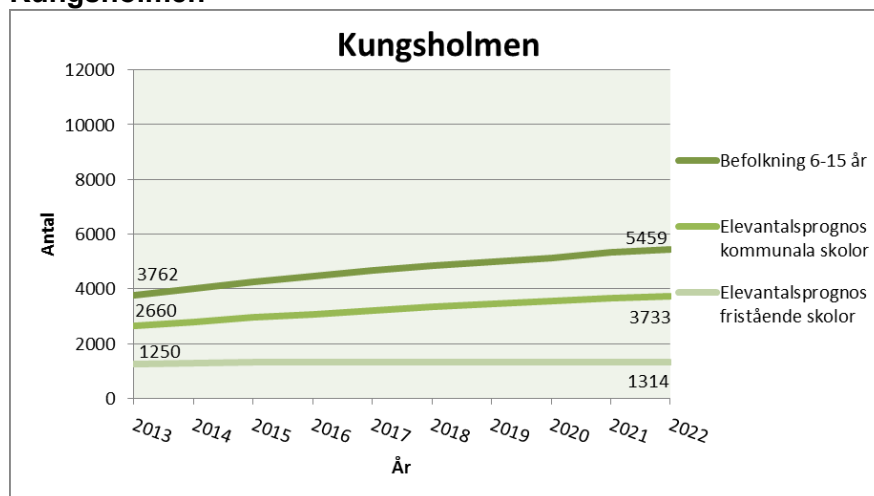

Totalt prognostiseras elevantalet att öka med cirka 1 200 elever från 2013 till 2022. I Hässelby-Vällingby är befolkningsökningen i åldrarna 6–15 år koncentrerad till nybyggnation kring Råcksta och Södra Vinsta. Övrig ökning sker i huvudsak i befintlig bebyggelse. Under planeringsperioden 2015–2017 prognostiseras elevantalet öka med 409 elever i årskurs F–9.

Kapacitet

Sett till hela stadsdelsnämndsområdet kommer området att klara elevökningen under prognosperioden utan nya skolor.

Kungsholmen

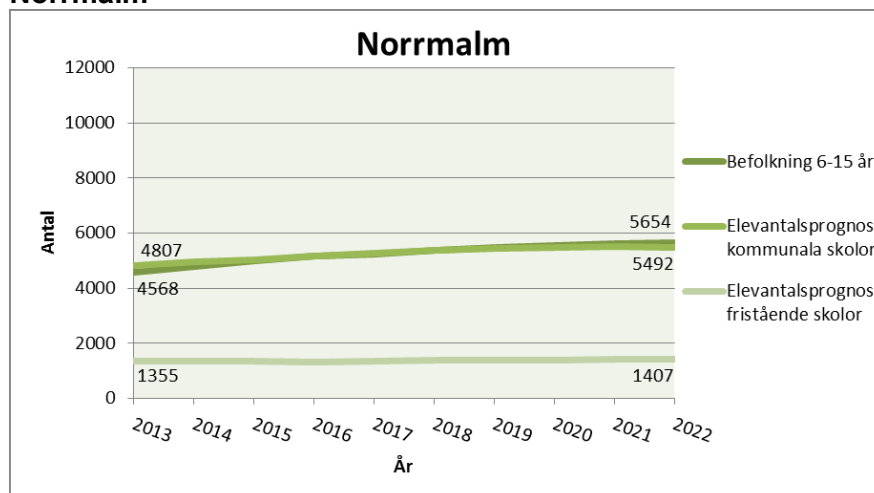

Antalet elever fortsätter att öka kraftigt. Under planeringsperioden förväntas elevantalet öka med 269 elever i åldrarna 6–15 år. Den totala ökningen mellan 2013 och 2022 beräknas till 1 073 elever. Befolkningsutvecklingen i åldrarna 6–15 år på Kungsholmen är koncentrerad till de nordvästra delarna. Framförallt är det större nybyggnationer vid Kristineberg, Stadshagen och Hornsberg som förväntas leda till större befolkningsökningar. Viss nybyggnation tillkommer även kring Marieberg.

Kapacitet

Sammantaget kommer de kommunala skolorna i Kungsholmens stadsdelsnämndsområde troligen klara av att ta emot eleverna under prognosperioden. På sikt måste mer skolkapacitet skapas.

Norrmalm

Enligt elevutvecklingsprognosen bedöms antalet elever i åldrarna 6–15 år i stadsdelen att öka med 685 elever fram till och med 2022.

Under planeringsperioden 2015–2017 bedöms antalet elever öka med 230 stycken.

Inom Norrmalms stadsdelsnämndsområde finns ett flertal skolor som har elever från hela Stockholm, bland annat Adolf Fredriks musikklasser. Detta förklarar varför elevantalsprognoskurvan för kommunala skolor ligger ovanför befolkningsprognoskurvan.

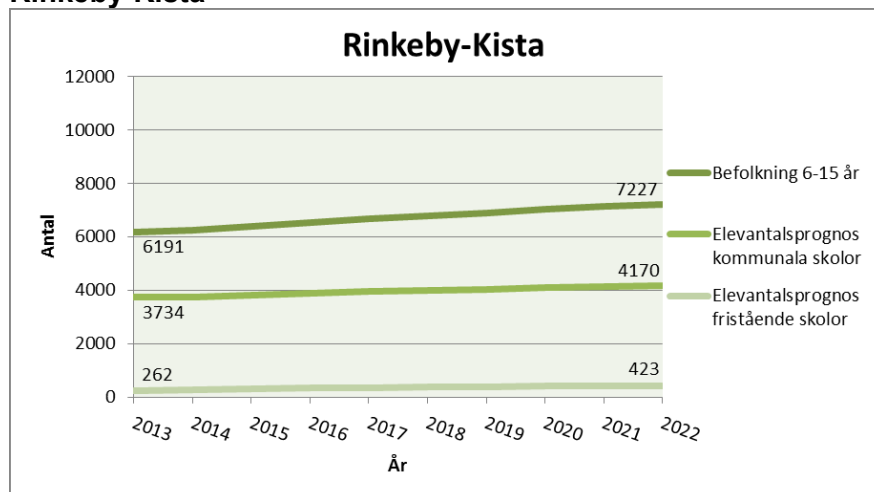
Kapacitet

Det är uteslutande de norra delarna som har nybyggnation i större omfattning, bland annat kring Hagastaden. Den största befolknings-tillväxten väntas dock tillkomma först efter 2022.

Sett till sin helhet på Norrmalm kommer det att bli problematiskt att klara elevökningen med nuvarande lokaltillgångar under planeringsperioden 2015-2017.

I Vasastan öppnar Observatorielundens skola 2014. Skolans kapacitet är ännu inte fastställd men den kommer troligen ta emot ca 400 elever (två paralleller).

Rinkeby-Kista

Elevantalet prognostiseras att öka med 436 elever i åldrarna 6–15 år fram till och med år 2022 i kommunal skola. Under planeringsperioden 2015–2017 beräknas elevantalet öka med 135 elever. Den prognostiserade befolkningen för Rinkeby–Kista ökar mer än vad elevprognoskurvorna gör på grund av den stora utpendlingen från stadsdelen.

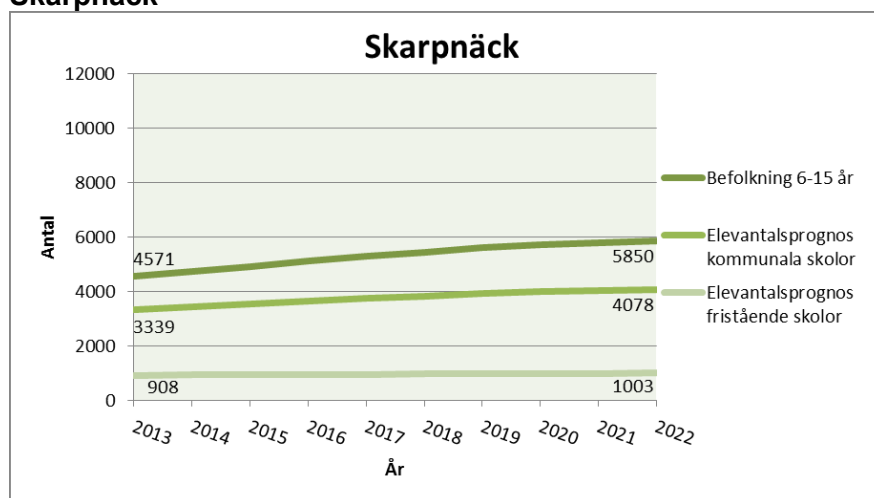
Kista äng kommer att exploateras med bostadsbyggnation. Befolkningsoökningen i åldrarna 6–15 år är framförallt koncentrerad dit.

Detta förväntas dock inte ge något större genomslag i elevantalen fram till 2022.

Kapacitet

Kista består av Akalla-Husby-Kista, området bedöms ha tillräckligt med lokalresurser för grundskolan under hela prognosperioden fram till 2022. Området kan behöva en ny skola när Kista äng är fullt utbyggt. I Rinkeby ryms den förväntade ökningen av antalet elever i befintliga skolor.

Skarpnäck

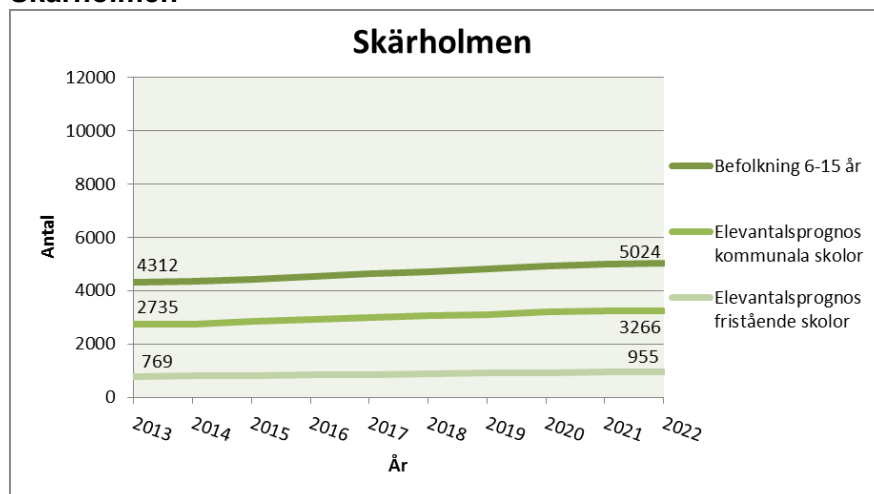
Elevantalet i kommunal grundskola prognostiseras att öka med 739 elever till 2022. Motsvarande ökning under planeringsperioden 2015–2017 är 227 elever.

Befolkningsökningen i Skarpnäck är fokuserad till Skarpnäcksfältet, Bagarmossen, Hammarbyhöjden och Björkhagen. Störst andel nybyggnation sker i de tre sistnämnda områdena.

Kapacitet

Skarpnäck kommer att ha tillräckligt med kapacitet under planeringsperioden sett till sin helhet. De norra delarna har varit mer ansträngda än de södra men i och med tillskottet av före detta Nytorpsskolan till Hammarbyskolan balanseras kapaciteten mellan norr och söder.

Skärholmen

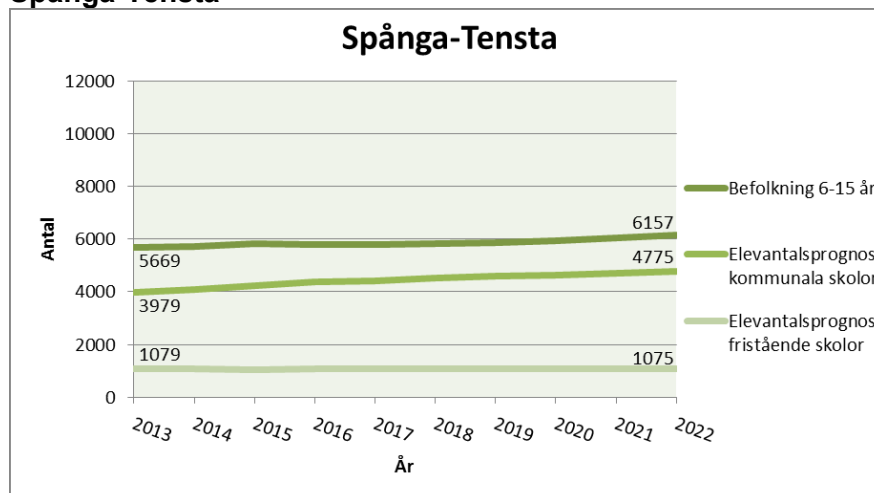
Fram till och med 2022 prognostiseras elevantalet att öka med 531 elever. Elevantalet under planeringsperioden 2015–2017 bedöms öka med 158 elever i årskurs F–9. Befolkningsökningen är koncentrerad till Sättra, Skärholmens centrum och Bredäng.

Eleverna väljer att, förutom till skolorna i Skärholmen, söka andra kommunala skolor i Hägersten/Liljeholmen. Denna rörlighet motsvarar 1–2 klasser i följande skolor: Västertorp, Nybohov, Mälarskolan, Fruängen, Aspudden och Blommensberg. Denna rörlighet kommer att begränsas då dessa skolor kommer att fyllas med elever från sina närområden.

Kapacitet

Under planeringsperioden har området som helhet tillräckligt med kapacitet. Vissa lokalförändringar kan ändå bli nödvändiga under planeringsperioden.

Spånga-Tensta

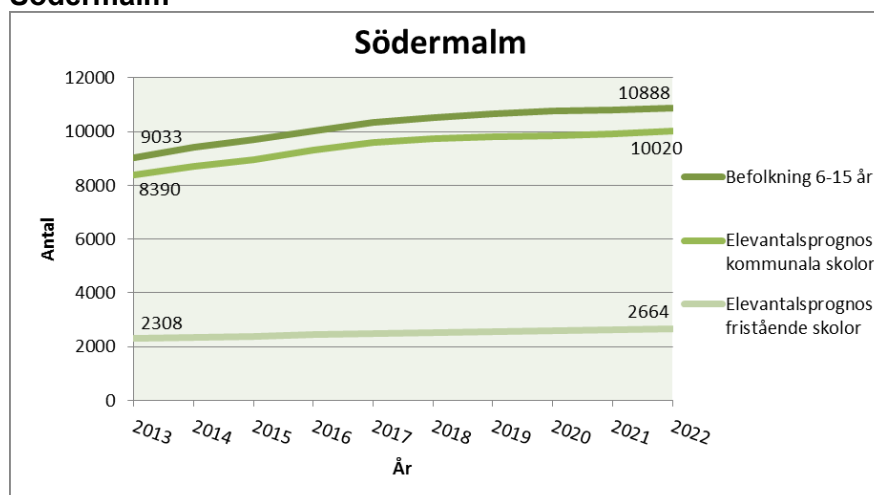
Befolkningen i åldrarna 6–15 förväntas öka måttligt i Spånga–Tensta. Totalt ökar 6–15- åringarna med knappt 500 personer fram till och med 2022. Framförallt sker ökningen i Bromsten och Sundby till följd av nybyggnation.

Elevantalet i kommunal skola förväntas öka i högre takt än befolkningen i åldrarna 6–15. Från idag till 2022 beräknas en ökning med 796 elever i kommunal grundskola. Under planeringsperioden 2015–2017 beräknas ökningen till 172 elever.

Kapacitet

Skolorna i Spånga bedöms klara av att hantera eleverna från de egna områdena men kan behöva hänvisa elever från andra områden till andra skolor. Detta gäller särskilt för högstadiееlever. Tensta bedöms klara av att hantera eleverna från det egna området.

Södermalm

Befolkningen i åldrarna 6–15 år förväntas öka med drygt 1 800 personer fram till och med 2022. Den överlägset största ökningen sker i Hammarby Sjöstad. Under planeringsperioden 2015–2017 prognostiseras elevantalet öka med 651 elever i årskurs F–9.

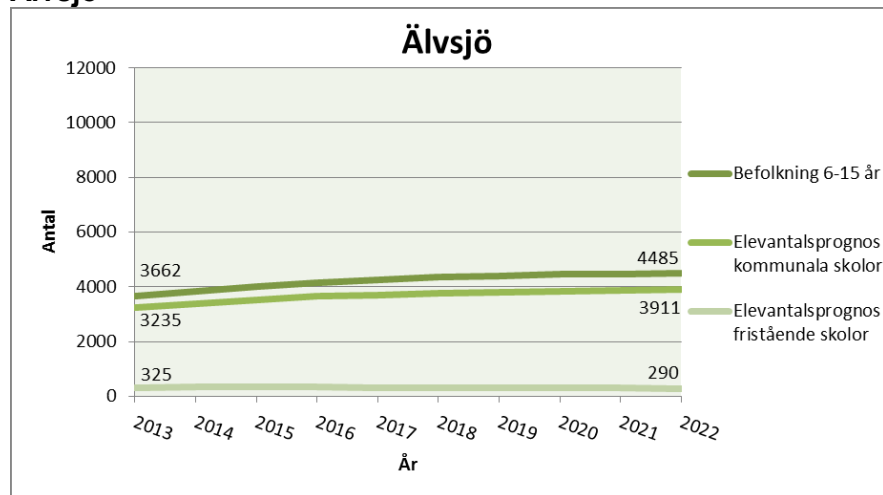
Kapacitet

Området börjar få ont om kapacitet under planeringsperioden och i Sjöstaden är läget än mer akut.

Ett underskott på undervisningslokaler kommer att uppstå i Sjöstaden om inte mark kan tas i anspråk för skola. Lugnets skola har idag tillfälliga lokaler som försvinner hösten 2019. I dagsläget pågår diskussioner om skollokalisering på flera platser.

På Södermalm kommer det att råda balans under planeringsperioden, främst beroende på att Eriksdalskolan har möjlighet att ta emot fler elever.

Älvsjö

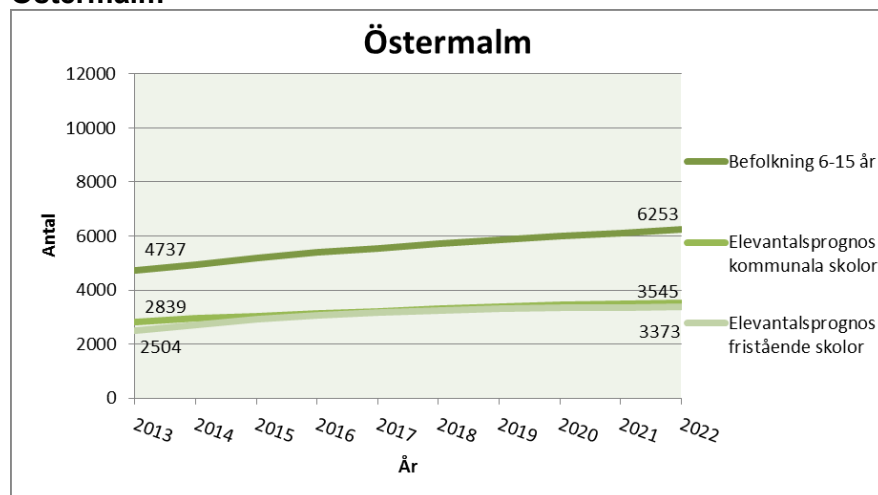
Totalt under perioden 2013–2022 bedöms ökningen i Älvsjö motsvara 676 elever. Under planeringsperioden prognostiseras elevantalet öka med 169 elever i årskurs F–9.

Befolkningsökning sker främst i nybyggnation kring Älvsjö centrum och Solberga samt till viss del även i befintlig bebyggelse.

Kapacitet

Under planeringsperioden har området, sett i sin helhet, tillräckligt med lokalkapacitet. Älvsjö har ändå en ansträngd lokalsituation eftersom kapacitetstillgången på grund av olika barriärer och avstånd inte kan nyttjas av boende i Södra Älvsjö.

Östermalm

Östermalm har stor inpendling av elever, vilket förklarar att elevantalsprognosen i fristående och kommunala skolor tillsammans överstiger elevantalsutvecklingen i stadsdelen. Prognosen för såväl fristående som kommunala skolor är kraftigt upphöjd jämfört med föregående års prognos.

Elevantalsutvecklingen visar att antalet elever kommer att öka kraftigt, 1 237 elever fram till 2022. Samtidigt beräknas elever i förskoleklass vara relativt konstant under planeringsperioden. Prognoserna på Östermalm är relativt osäkra då det i dagsläget är osäkert när flera nybyggnadsprojekt som kommer att starta, kommer att vara färdigställda. Det påverkar framförallt situationen i Hjorthagen och kring Albano.

Kapacitet

Stadsdelsnämndsområdet i sin helhet bedöms inte få någon kapacitetsbrist under planeringsperioden. Såväl Engelbrektskolan som Gärdesskolan har kapacitet.

Förvaltningens synpunkter och förslag till beslut

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat sammanlagt 19 ansökningar om godkännande som huvudman för fristående förskoleklass, grundskola och fritidshem läsåret 2015/2016. Majoriteten av ansökningarna, 15 stycken, avser start av ny verksamhet.

Den prognostiserade befolkningsökningen under perioden fram till år 2021 innebär en kraftig elevökning och hög efterfrågan på grundskoleplatser i flera områden i staden. De kommunala skolornas kapacitetsutnyttjande är nu och de närmsta åren högt i innerstadsområdena och i förortsområden med en omfattande nybyggnation. I dessa områden bedöms förutsättningarna för etablering av fristående skolor vara gynnsamma.

Förvaltningen ser gärna att de fristående skolorna organiseras utifrån läroplanens indelning i F-6 och F-9, alternativt 7-9.

Förvaltningen bedömer att årets ansökningar inte medför långtgående negativa ekonomiska, organisatoriska eller pedagogiska konsekvenser för stadens skolväsende enligt gällande lagstiftning.

Förvaltningen vill dock betona vikten av att hänsyn tas till kunskap och erfarenheter om kvaliteten i redan befintlig verksamhet vid beslut om godkännande av utökad verksamhet. Angående ansökan

från Elma School AB med dnr 31-2014:1039 vill förvaltningen meddela följande. 2009-08-11 återkallade utbildningsnämnden tillståndet för Stockholms Språkskola AB (org nr. 556653-1421) att bedriva fritidshem på adressen Luftskeppsgatan 17 i Skarpnäck. Stockholms Språkskola AB bytte i september 2011 namn till Elma School AB.

När det gäller ansökan från Interkulturell Utbildning i Stockholm AB med dnr 31-2014:1036 så återkallade utbildningsnämnden godkännandet för huvudmannen (dåvarande namn) Interkulturell Utbildning Ghazall AB (org nr 556592-9360) att bedriva förskola och fritidshem på bland annat adressen Kronofogdevägen 60 (dnr 07-453/314). Utbildningsnämndens beslut fastställdes den 3 mars 2010 i och med att dåvarande Regeringsrätten inte meddelade prövningstillstånd av huvudmannens överklagande (dnr 08-453/2474).

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till Skolinspektionen. Beslutet justerat omedelbart.

Bilagor

1. Sammanställning av ansökningar om godkännande som huvudman för fristående förskoleklasser, fritidshem och grundskolor
2. Stadsdelskartor som visar skolornas placering (alla huvudmän) inklusive antal elever och indelning i årskurser.
3. Sammanställning av vårdnadshavares val till kommunal förskoleklass